

EEN PODCAST DIE JE DENKEN OVER ONDERWIJS IN BEWEGING ZET

Hier klopt iets | Een podcast over leren en onderwijs

Onderwijs vormt de basis van een sterke en verbonden samenleving. Maar wat betekent het voor onderwijs om een verbonden en bloeiende samenleving als horizon voor te stellen? In de podcastreeks *Hier klopt iets* gaan Saskia Weijzen (SW) en Annemieke Peeters (AP) op zoek naar verhalen van mensen die ieder op eigen wijze het onderwijs(systeem) uitdagen. Vanuit het netwerk City Deal Kennismaken Arnhem spreken zij met docenten, bestuurders, makers en opvoeders uit Arnhem over hoe zij het leren en onderwijs in beweging zetten. Wat ontdekten Saskia en Annemieke onderweg, welke perspectieven verrasten hen en hoe heeft dit hun eigen denken over leren beïnvloed? **ILSE OUWENS**

Vanuit welke nieuwsgierigheid zijn jullie de podcast gestart?

SW: 'Voor mij is het een zoektocht naar een soort onderstroom in het onderwijs. Door het project City Deal Kennismaken kwamen we in contact

met docenten, onderwijsdirecteuren, creatieve makers die bezorgd zijn over de samenleving en over de rol van onderwijs daarbinnen die werken aan de diepere bedoeling van onderwijs om bij te dragen aan een fijne,

inclusieve en gezondere samenleving. Dat gaat niet vanzelf, omdat het systeem die bedoeling niet automatisch ondersteunt. Wij vroegen ons af: Wat zien deze mensen om zich heen? Wat proberen zij? En aan welke

Saskia Weijzen en Annemieke Peeters

toekomst dragen ze bij?

AP: 'We hebben gesproken met mensen die, ook al lopen ze soms tegen grenzen van het systeem aan, een drive hebben voor verandering. Hun hart klopt ergens voor. En wat is dat dan? En waarom kiezen ze

VERHALEN VAN MENSEN DIE HET ONDERWIJS UITDAGEN

voor deze route om hun hart te laten spreken?'

SW: 'Het zijn verhalen van mensen die handelen vanuit de vraag: hoe kan ik van betekenis zijn? In het klein, door anders om te gaan met hun

studenten, leerlingen of collega's en iets groter door projecten in de onderwijsorganisatie of in de stad aan te pakken.'

AP: 'City Deal Kennismaken heeft als doel om leren en werken van mensen rondom vraagstukken in de stad met elkaar te verbinden voor een gezonde en inclusieve stad, en daarmee een gezondere samenleving. We doen dat door elkaar écht te leren kennen en samen te werken aan concrete opgaven in de stad en haar wijken. Als onderwijs de basis vormt voor een verbonden en gezonde samenleving, betekent dat ook dat het onderwijs zelf moet veranderen. Dat is niet eenvoudig. Het vraagt om grond bewerken, dichtbij de kern van het onderwijs. Onze podcast ondersteunt die beweging. Het helpt mensen om ermee te beginnen, iets uit te proberen, of om vol te houden als ze er al middenin zitten.'

Hoe ziet dat grond bewerken er concreet uit?

AP: 'Ik sprak laatst een directeur over de bezuinigingen die nu in het onderwijs spelen. Hij vertelde: 'Ik heb alles wat aan de randen van het onderwijs zit, weg moeten halen.' Dan stel ik hem de vraag: zou het kunnen dat juist aan die randen het grootste potentieel ligt? Dat het de weg wijst naar iets nieuws, iets wat gezonder is? Heb je dat in beeld en ga je ermee aan de slag?' Grond bewerken is het onderwijs durven heroverwegen, juist als het moeilijk wordt. Dus niet terug naar de bekende vaste patronen, maar vooruit bewegen naar wat er nodig is voor leven en samen leven.'

Welke inzichten delen de podcastgasten?

SW: 'Wat we alle gasten horen zeggen is dat onderwijs iets anders

lijkt te zijn dan leren. Onderwijs is een gebouw, een rooster, docenten en studenten. Maar overal wordt geleerd. Omdat we leren toeschrijven naar onderwijs, wordt veel gemist. We scheiden het leven en het leren, we scheiden buiten en binnen. We denken dat we vanuit het onderwijs vraagstukken van de stad kunnen oppakken, maar die vraagstukken manifesteren zich ook in het onderwijs zelf. We werken vanuit City Deal Kennismaken bijvoorbeeld aan het thema gezonde en vitale stad, maar ons onderwijs ontwerpen we niet vanuit principes als gezondheid en welzijn. Dat is een gemiste kans. Een denkvraag zou daarom kunnen zijn: Draagt ons onderwijs bij aan het welzijn van iedereen? Dus van studenten, docenten en andere betrokkenen?'

AP: 'Degenen die het dichtst bij de studenten staan, maken het verschil. Tegelijk heb je het hele team en de organisatie nodig om verandering te brengen. Een mooi fragment in de podcast is docent die vertelt dat ze soms last heeft van haar eigen ondertiteling. Het kost moeite, tijd en ruimte om met een open blik naar alle studenten te kijken. Terwijl dat zo belangrijk is. De student neemt al heel veel mee, is al iemand, zijn eigen ik, in zijn context.'

SW: 'Het vertrekpunt is het kleine. Hoe je in contact met je studenten kunt zijn, is een relevante vraag. Een docent noemt dat uitzoomen. In het onderwijs worden we volgens haar verleid om in te zoomen, wat gaat nog niet goed? Daar gaan we dan op focussen en dat meer aandacht geven. Zij probeert juist uit te zoomen en naar de hele context te kijken. Hoe komt het dat deze student in deze fase, in deze context, doet zoals hij doet? Wat gebeurt er als ik vanuit acceptatie kijk, in plaats van dat ik deze student wil veranderen?'

»

City Deal Kennismaken gaat over leren in de context van vraagstukken die in de stad leven. Wat levert dit op?

SW: 'Jongeren bewegen zich al in de echte wereld en die is complex. Met die complexiteit worden ze net zo hard geconfronteerd als ieder ander. Het is daarom de vraag

EEN ZOEKTOCHT NAAR EEN ONDERSTROOM IN HET ONDERWIJS

of het nodig is om een filter in te bouwen en studenten van de echte complexiteit weg te houden. Want misschien ontnemen we de jongeren, die met hun volle aanwezigheid op school zijn, dan wel iets. In het onderwijs zijn we soms wat verwijderd geraakt van het

volledig 'mens zijn'. Zo hoorde ik van iemand die met studenten aan projecten in de stad werkt, dat deze manier van leren studenten in staat stelt om weer gewoon contact te maken met mensen in plaats van met cliënten, opdrachtgevers of patiënten. En dat ze als docent wil dat studenten ook zichzelf, als mens, meenemen naar het onderwijs. Dus niet thuis blijven als het lastig gaat in hun leven of ze niet zo goed in hun vel zitten, maar juist naar school gaan.'

Welke vragen zou je als onderwijsprofessional moeten stellen als je over visie van onderwijs nadenkt?

SW: 'Als je gaat nadenken over een visie op beroepsonderwijs, moet je misschien wel beginnen met het denken over de wereld waarin we willen leven. Misschien vervormt dat het hele idee van 'onderwijs' wel. Dat klinkt groots, maar zo belangrijk is een visie op

onderwijs ook. We moeten de tijd durven te nemen om na te denken. Het niet meteen erbij laten zitten als we niet concreet genoeg kunnen worden. Want dan blijven we in de groef lopen van onderwijs als voorbereiding op een werkend bestaan waarin iedereen economisch zoveel mogelijk zelfstandig is. In de podcast hoor je door de verhalen heen mensen aan het woord die een ander wereldbeeld hebben. De mensen die wij spreken, kijken niet met het perspectief van de huidige economie naar het doel of de bedoeling van het onderwijs. Zij bevragen het onderwijs en onze manier van samenleven met elkaar.'

'Als we willen dat er iets gaat veranderen, moeten we ook anders gaan praten. Een mooi voorbeeld van 'anders praten' geven onze gasten van ArteEZ. Zij noemen docenten geen docent maar educator. Door deze terminologie proberen ze studenten bewust te maken dat ze iets anders kunnen worden dan een

Een podcast die uitnodigt tot reflectie

Wietske Kuijer Siebelink, lector Responsief Beroepsonderwijs: 'Saskia en Annemieke zijn op zoek gegaan naar verhalen van mensen die het anders doen, vanuit een bepaalde overtuiging voor goed leven en goed leren. We voelen allemaal dat we iets anders te doen hebben in het onderwijs, in het leren en opleiden. We zijn aan het zoeken met elkaar naar andere vormen, maar dit is ook lastig om van de grond te krijgen als je in een onderwijssysteem werkt wat al jaren op een bepaalde manier werkt. De mensen die zij spreken proberen een bijdrage te leveren aan de beweging om onderwijs te maken dat beter aansluit bij de dy-

namische wereld waarin we nu leven en de complexe opgaven die daarin aanwezig zijn.

De podcastserie is opgezet om verhalen te laten horen van mensen die een positieve verandering in gang willen zetten. Wat ik hoop is dat de luisteraar met open vizier gaat luisteren. Dat je je tijdens het luisteren afvraagt vanuit welke frame je luistert en het gedachte-experiment of het gesprek met de ander (aangaat over wat je inspireert, uitdaagt of verwondert. De podcastserie nodigt wat mij betreft uit tot reflectie - wat brengt de podcast bij jou teweeg? Hoe beïnvloedt dit jouw denken of handelen? En tegelijk ook tot reflexiviteit: om kritisch na te denken over je eigen positie, handelen,

overtuigingen en de context van het (beroeps)onderwijs waarin je werkt. Hoe wordt jouw perspectief op goed onderwijs en handelen beïnvloed door je omgeving en hoe beïnvloed jij op jouw beurt die omgeving?

Meer weten?

De podcastserie is onderdeel van het project City Deal Kennismaken Arnhem en tevens onderdeel van het promotieonderzoek van Saskia Weijzen, waarin ze onderzoekt hoe hoger beroepsonderwijs kan bijdragen aan een betere samenleving. Haar promotieonderzoek is verbonden aan het lectoraat responsief beroepsonderwijs van de HAN & Education and Learning Sciences van de Wageningen Universiteit.

HIER KL♥PT IETS

City Deal
Kennismaken
Arnhem

docent op een middelbare school. Samen gaan zij dit onderzoek aan. Door de taal vergroot het beeld van het werkveld, door taal ontstaat een richting in denken.'

JONGEREN BEWEGEN ZICH AL IN EEN COMPLEXE WERELD

Wat hopen jullie met de podcastserie te bereiken?

AP: Goed onderwijs draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen en daarmee aan een samenleving waarin iedereen kan floreren. In de podcast delen we verhalen en

inzichten van onze podcastgasten die je kunnen aanmoedigen om daar zelf aan bij te dragen vanuit jouw eigen kijk op leren en ontwikkelen. Het hoeft niet direct te landen of helemaal duidelijk te zijn. Liever niet eigenlijk.'

SW: 'Elk gesprek heeft een eigen waarde. De podcastserie zou je visie op onderwijs en leren kunnen helpen vormen, als je net als onze gasten zoekt naar een verbonden, inclusieve en duurzame samenleving. Het is lokaal, in Arnhem, en dat brengt samen, het zorgt voor verbinding. Daarom willen we ook nog een keer met alle gasten fysiek bij elkaar komen, zodat we elkaar en de vraagstukken van de stad nog makkelijker vinden.' ■

De podcastreeks is te [beluisteren via Spotify](#).

Lectoraat Responsief Beroepsonderwijs (HAN)

De makers van dit artikel zijn betrokken bij het lectoraat Responsief Beroepsonderwijs. Dit lectoraat houdt zich bezig met toekomstbestendig beroepsonderwijs, onderwijs dat tijdig en proactief inspeelt op (maatschappelijke) ontwikkelingen in werk en samenleving. Zodat de studenten die dat onderwijs volgen zich ontwikkelen tot vakbekwame, wendbare, maatschappelijk bewuste professionals. Zij richten zich in hun onderzoek op thema's zoals leren in en met de beroepscontext (werkplekleren) en leren over beroepsgrenzen heen (inter- en transdisciplinair leren en werken).

Over het [lectoraat Responsief beroepsonderwijs](#).

City Deal Kennismaken

Dit landelijke netwerk wil door een betere samenwerking van stadsbestuur en kennisinstellingen het oplossen van maatschappelijke opgaven in de steden versnellen. Onderzoekers, docenten en studenten werken samen met professionals en bewoners in de stad aan stedelijke opgaven en wisselen op regelmatige basis kennis en ervaringen uit. Het netwerk is in 20 steden actief. Het partnerschap CDKM Arnhem bestaat uit gemeente Arnhem, Rijn IJssel, Hogeschool van Hall Larenstein, ArtEZ en HAN University of applied Sciences.

Over het [project City Deal Kennismaken](#).

DE AUTEUR IS ONDERZOEKER BIJ HET
LECTORAAT RESPONSIEF BEROEPSONDERWIJS
VAN DE HAN